

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x

e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.financniarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/33549/2017
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/ZP/517/2014

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 29. 10. 2014 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh ■, zastoupeného na základě plné moci ze dne 16. 4. 2014 Mgr. Jiřím Švehlou, advokátem, evid. č. ČAK 12925, ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti AXA životní pojišťovna a.s., IČO 61859524, se sídlem Lazarská 13/8, 120 00 Praha 2, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B vložka 2831, zastoupené na základě plné moci ze dne 27. 7. 2016 JUDr. Janem Malým, advokátem evid. č. ČAK 10116, Advokátní kancelář Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s.r.o., se sídlem Sokolovská 5/49, 186 00 Praha 8 (dále jen „Instituce“), a vedeném podle zákona o finančním arbitrovi a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 12. 9. 2005 a pojistné smlouvy č. ■ ze dne 17. 1. 2007 a zaplacení 6.169.684 Kč, o námitkách Navrhovatele ze dne 24. 8. 2017, evid. č. FA/22447/2017, proti nález finančního arbitra ze dne 9. 8. 2017, evid. č. FA/9804/2017, takto:

Námitky navrhovatele ■, doručené finančnímu arbitrovi dne 24. 8. 2017, evid. č. FA/22447/2017, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 9. 8. 2017, evid. č. FA/9804/2017, se podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

O d ů v o d n ě n í :

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti (zrušení) pojistných smluv o životním pojištění z důvodu omylu na straně Navrhovatele vyvolaného pojišťovací zprostředkovatelem při uzavírání pojistných smluv a vrácení bezdůvodného obohacení ve výši zaplaceného pojistného na tyto smlouvy.

Finanční arbitř v nález ze dne 9. 8. 2017, evid. č. FA/9804/2017 (dále jen „Nález“), zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli prostřednictvím podřízeného pojišťovací zprostředkovatele ■ (dále jen „Pojišťovací zprostředkovatel“) na základě „Návrhu na pojištění osob Credit Suisse

Life & Pensions č. ■■■ (Instituce t.č. podnikající pod obchodní firmou CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS POJIŠŤOVNA A. S.) dne 11. 9. 2005 pojistnou smlouvu č. ■■■ (dále jen „Pojistná smlouva I“) a na základě „Návrhu na pojištění osob Winterthur č. ■■■“ (Instituce t.č. podnikající pod obchodní firmou Winterthur pojišťovna a. s.) dne 17. 1. 2007 pojistnou smlouvu č. ■■■ (dále jen „Pojistná smlouva II“). Předmětem Pojistné smlouvy I a Pojistné smlouvy II (dále také společně „Pojistné smlouvy“) je investiční životní pojištění (tarif 002) s garantovaným výnosem pro případ smrti pojištěného během trvání pojištění nebo pro případ dožití se sjednaného konce pojištění, když obě Pojistné smlouvy jsou uvedeny do tzv. splaceného stavu.

Finanční arbitr se na základě shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení musel přednostně zabývat námitkou promlčení vznesenou Institucí, a to s odkazem na závěry konstantní judikatury i ohledem na zásadu procesní ekonomie.

Finanční arbitr v případě Pojistné smlouvy I nezjistil, že by se Navrhovatel dovolal relativní neplatnosti Pojistné smlouvy I vůči Instituci včas, a právo Navrhovatele na vydání jakéhokoli bezdůvodného obohacení se tak promlčelo v objektivní promlčecí době. Přesto finanční arbitr posoudil i subjektivní promlčecí dobou práva na vydání bezdůvodného obohacení a zjistil, že i toto právo Navrhovatele se podle § 107 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), promlčelo.

V případě Pojistné smlouvy II finanční arbitr ze shromážděných podkladů dovedl, že se její relativní neplatnosti Navrhovatel dovolal včas, právo Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení se však promlčelo v subjektivní promlčecí době. Finanční arbitr v Nálezu odůvodnil a odkázal na ustálenou soudní judikaturu, že vzhledem k dřívějšímu uplynutí subjektivní promlčecí doby práva na vydání případného bezdůvodného obohacení neposuzoval otázku plynutí objektivní promlčecí doby pro případ Navrhovatelem tvrzeného úmyslného bezdůvodného obohacení Instituce u Pojistné smlouvy II.

S ohledem na tyto skutečnosti finanční arbitr neposuzoval Pojistné smlouvy po věcné stránce a návrh Navrhovatele zamítl.

2. Námitky Navrhovatele proti Nálezu

Navrhovatel nesouhlasí s výrokem Nálezu a namítá, že finanční arbitr nesprávně zjistil skutkový stav a nesprávně věc posoudil po právní stránce. Navrhovatel namítá, že Nález je nepřezkoumatelný a že finanční arbitr jím porušil právo Navrhovatele vlastnit majetek podle čl. 11 usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina základních práv a svobod“) a fakticky šel „nad rámec toho, co bylo stranami sporu tvrzeno a navrhováno k rozhodnutí“, čímž může situaci Navrhovatele ještě zhoršit.

Navrhovatel shrnuje závěry finančního arbitra k Pojistným smlouvám a k Pojistné smlouvě I namítá, že finanční arbitr nesprávně objektivizoval běh tříleté promlčecí doby, když § 101 občanského zákoníku nevykládal v souladu s § 619 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“) tak, aby výklad původního ustanovení byl v souladu s aktuálně platným právem. Navrhovatel argumentuje, že finanční arbitr neměl počítat tříletou objektivní promlčecí dobu k dovolání se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy I od jejího uzavření a už vůbec se neměl nadbytečně zabývat promlčením práva na vydání bezdůvodného obohacení.

Navrhovatel argumentuje, že finanční arbitr pochybil, když nevycházel z námítky neplatnosti Pojistné smlouvy I, kterou Navrhovatel vznesl až 28. 7. 2014 a nijak nehodnotil odpověď

Instituce na jeho žádost o sdělení informací. Teprve až na základě informací Instituce ze dne 26. 5. 2014 se Navrhovatel dozvěděl bližší informace o poplatkové struktuře, nesouladu Pojistné smlouvy I s jeho očekáváními a jak ke ztrátě došlo (ke snížení hodnoty mohlo dojít např. snížením hodnoty podílových jednotek, nikoliv stržením poplatků).

Promlčecí doba ke vznesení námitky neplatnosti Pojistné smlouvy I proto neuplynula a stejně tak nemohla uplynout ani promlčecí doba k vydání bezdůvodného obohacení, neboť k bezdůvodnému obohacení dochází dnem doručení námitky neplatnosti smlouvy a „*nikoli zpětně ke dni, kdy byly připsány platby*“.

K Pojistné smlouvě I Navrhovatel namítá, že finanční arbitr nesprávně posuzoval promlčení pouze na základě presumpce toho, kdy Navrhovatel získal povědomost o své ztrátě, a že nesprávně vycházel z dopisu Instituce ze dne 23. 7. 2010, který se týkal Pojistné smlouvy II, nikoli Pojistné smlouvy I.

K Pojistné smlouvě II Navrhovatel argumentuje, že finanční arbitr se její neplatností věcně nezabýval a učinil pouze závěr o tom, že jakékoli bezdůvodné obohacení z této případné neplatnosti je promlčeno.

Navrhovatel odkazuje, že v dopise Instituci ze dne 20. 11. 2009 namítal neplatnost Pojistné smlouvy II pouze z důvodů nesrovnalostí v částkách pojistného a přepisování této částky, na což Instituce nijak nereagovala. Navrhovatel uhradil Instituci dvakrát pojistné ve výši 2.000.000 Kč a námitka neplatnosti se tímto stala zcela bezpředmětnou, zvláště když i Instituce trvá na platnosti Pojistných smluv po celou dobu.

Finanční arbitr proto nemůže činit skutkové závěry, které nikdo netvrdí a nedovolává se jich, a to zvláště za situace, kdy se se mohl z úřední povinnosti zabývat absolutní neplatností a to odmítl s odkazem na nedostatek naléhavého právního zájmu.

Navrhovatel namítá, že si finanční arbitr neujasní samotnou podstatu předmětného řízení, tedy zda se řídí zásadou dispoziční nebo inkviziční. Navrhovatel argumentuje, že finanční arbitr musí rozhodovat o právech mezi Navrhovatelem a Institucí podle zásady dispoziční a musí „*vycházet z důkazů předložených účastníky a rozhodnutí se musí opírat o obsah těchto důkazů*“.

Navrhovatel k Pojistné smlouvě II namítá, že jedině důvody neplatnosti Pojistné smlouvy II obsažené v jeho námitce ze dne 28. 7. 2014 jsou pro rozhodnutí finančního arbitra relevantní a jedině tyto důvody musí finanční arbitr věcně posoudit, nikoli je pominout. Pokud se jedná o počátek promlčecí lhůty ke vznesení námitky neplatnosti a vydání bezdůvodného obohacení, platí u Pojistné smlouvy II to samé, co u Pojistné smlouvy I.

S ohledem na výše uvedené Navrhovatel navrhuje, aby finanční arbitr Nález změnil a Navrhovateli přiznal jím požadovanou částku.

3. Vyjádření Instituce k námitkám Navrhovatele

Instituce se zcela ztotožňuje s Nálezem finančního arbitra a odmítá námitky Navrhovatele.

Instituce namítá, že bez ohledu na platnost či případnou neplatnost Pojistných smluv Navrhovatel nemá nárok na vrácení bezdůvodného obohacení z důvodu jeho promlčení. Instituce tvrdí, že podle konstantní judikatury promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení „*plyne od okamžiku, kdy strana plnila, nikoli kdy byla vznesena námitka promlčení*“.

Instituce odkazuje, že v roce 2009 s Navrhovatelem jednala, přičemž Navrhovatel vyjádřil své pochybnosti a nespokojenost a Instituce mu vše vysvětlila a předložila veškeré informace. Navrhovatel toto nijak nerozporoval a tím uznal, že mu Instituce vše sdělila. Instituce současně rozporuje tvrzení Navrhovatele, že rozhodné skutečnosti zjistil až v roce 2014, když již v roce 2010 podával stížnost na postup Instituce k České národní bance.

Instituce současně namítá, že finanční arbitr by se měl držet konkrétního návrhu Navrhovatele bez možnosti rozšíření petitu návrhu a souhlasí s tvrzením Navrhovatele, že rozhodnutí ve věci by nemělo zhoršit postavení Navrhovatele. Určením neplatnosti Pojistných smluv „*by zanikl nárok na odkupné a zároveň by došlo k promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení*“.

Instituce proto považuje námitky Navrhovatele za nedůvodné a navrhuje, aby je finanční arbitr zamítl.

4. Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Ustanovení § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi dává stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu. Včasné podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr ve zbytku podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. ustanovení § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a n. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil námitky Navrhovatele a Instituce jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, 82 a 83 správního řádu.

Finanční arbitr při hodnocení předmětu sporu postupoval podle ustanovení § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi a přiměřeně též podle ustanovení § 50 odst. 1, § 50 odst. 4 a § 52 správního řádu, která vyžadují, aby finanční arbitr při svém rozhodování vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci, volně hodnotil podklady a pečlivě přihlížel ke všemu, co vyšlo v řízení najevo. Jeho povinností je obstarat veškeré, byť i stranami sporu nenavržené podklady, které by mohly mít vliv na zjištění skutkového stavu věci.

5.1 *Povaha a účel institutu finančního arbitra*

Finanční arbitr je mimosoudní orgán řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu, který byl zřízen na základě požadavků Evropské unie a jako takový, byť je do této soustavy legislativně zařazen, není správním orgánem v běžně pojímaném slova smyslu. Řízení, které finanční arbitr vede, je ovládáno mnoha zásadami a pravidly, které se mohou zdát na první pohled českému právnímu prostředí nezvyklé, tyto však buď přímo vycházejí z práva Evropské unie, nebo byly přijaty za účelem naplnění smyslu a účelu institutu alternativního řešení spotřebitelských sporů.

Primárním cílem finančního arbitra je tam, kde je spotřebitel v právu, přivést strany sporu ke smírnému řešení sporu tak, aby se spotřebitel nemusel obracet na soud a nemusel hradit náklady soudního řízení, protože řízení před finančním arbitrem je bezplatné. Proto musí

finanční arbitr posoudit spor zásadně podle právních předpisů a nemůže působit ve prospěch ani jedné strany sporu. Pokud se nepodaří vyřešit spor smírně, vydá finanční arbitr rozhodnutí, které může strana sporu, která s ním nebude souhlasit, napadnout u soudu. Rozhodnutí finančního arbitra, kterým by neodůvodněně upřednostnil některou stranu sporu, by soud musel zrušit a velmi pravděpodobně neúspěšné straně sporu uložil náhradu nákladů soudního řízení.

Finanční arbitr rozhoduje podle práva, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, a aby rozhodnutí finančního arbitra jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Co se týče samotného řízení před finančním arbitrem, ve vztahu k jeho vázanosti návrhem má zásadní význam § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi: „*Arbitr není vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy. Při svém rozhodování vychází finanční arbitr ze skutkového stavu věci a volně hodnotí důkazy.*“ Kromě toho, že je tak výrazně posílena vyšetřovací zásada, což je již samo o sobě dosti neobvyklé proti mnohým jiným sporným řízením, zákonodárce zcela jasně vyjádřil i to, že finanční arbitr není vždy striktně vázán návrhem. Podle názoru finančního arbitra tak zákonodárce správně zohlednil specifickou úlohu tohoto orgánu a principy, na nichž by měl fungovat, když porušením práva na spravedlivý proces proto nemusí být ani případné překročení návrhu finančním arbitrem.

Finanční arbitr se proto nemůže spoléhat pouze na důkazní prostředky předložené nebo označené účastníky řízení, ale musí je v případě potřeby sám vzhledem k vyhodnocenému předmětu sporu aktivně obstarávat. Řízení před finančním arbitrem je dvojstupňové, když jak o návrhu, tak o případném opravném prostředku rozhoduje finanční arbitr. Finanční arbitr spory, i přes poskytování pomoci spotřebitelům a aktivní opatřování důkazů, rozhoduje vždy nestranně a spravedlivě a při svém rozhodování aplikuje pouze rozhodné psané právo a přihlíží rovněž k dalším dostupným pramenům práva, resp. zdrojům jeho výkladu (zejména judikatuře a právní teorii), a to nejen českého původu, ale i ze zahraničí, neboť spory, které finanční arbitr řeší, v drtivé většině vyvěrají ze smluvního základu nebo aplikace právních povinností, které byly v českém právním řádu zakotveny na základě požadavků Evropské unie.

Ve sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr přesvědčen o správnosti svého postupu jak v řízení o Nálezu, tak v námitkovém řízení, když v žádném případě nešel nad rámec návrhu Navrhovatele, tj. nepřiznal mu ani více ani něco jiného, než požadoval (finanční arbitr se pouze v rámci hospodárnosti řízení přednostně zabýval otázkou promlčení, a to plně v souladu s ustálenou rozhodovací praxí obecných soudů). Stejně tak je plně v souladu s právními předpisy postup finančního arbitra, kdy v řízení aktivně shromažďoval podklady nezbytné pro správné rozhodnutí ve věci a nevycházel pouze ze skutkových okolností zmiňovaných Navrhovatelem, jak Navrhovatel finančnímu arbitrovi vytýká v námitkách.

5.2 Neplatnost Pojistných smluv a vydání bezdůvodného obohacení

Podle obecné soukromoprávní úpravy účinné v okamžiku vydání Nálezu i tohoto rozhodnutí o námitkách, konkrétně podle § 3028 odst. 3 nového občanského zákoníku platí, že „*jiné právní poměry (jiná práva než osobní, rodinná nebo věcná, která jsou upravena v odst. 2 téhož ustanovení) vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona*“, tedy před 1. 1. 2014, posuzují podle dosavadních předpisů. Podle § 3030 nového

občanského zákoníku platí, že „i na práva a povinnosti, která se posuzují podle dosavadních právních předpisů, použijí ustanovení části první hlavy I“, když v souladu s § 3036 téhož právního předpisu se podle dosavadních právních předpisů až do svého zakončení posuzují „všechny lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po dni nabytí účinnosti tohoto zákona“.

Finanční arbitr proto s odkazem na přechodná a závěrečná ustanovení nového občanského zákoníku setrvává na svém právním závěru, že obecnou právní úpravu promlčení práv upravoval občanský zákoník, který se použije i při rozhodování tohoto sporu. S ohledem na výše uvedené finanční arbitr odmítá námitku Navrhovatele, že v Nálezu nesprávně vyložil příslušné právní normy a že nepřihlédl k aktuálně platné právní úpravě.

V této souvislosti je bezpředmětná též námitka Navrhovatele, že závěry Nejvyššího soudu, na které odkázal finanční arbitr v Nálezu, a ze kterých vyplývá, že promlčecí doba práva k dovolání se relativní neplatnosti běží od uzavření Pojistných smluv, nebyla v době jejich uzavření ještě vydána. Rozhodující totiž je, že ustanovení § 101 občanského zákoníku („Pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé“) byl v době uzavírání Pojistných smluv platným a účinným ustanovením občanského zákoníku, když dlouho před uzavřením Pojistných smluv zaujal stejný názor o počátku objektivní promlčecí doby k dovolání se relativní neplatnosti smlouvy i Nejvyšší soud, viz například rozhodnutí ze dne 15. 4. 2000, sp. zn. 32 Odo 568/2002.

Není proto pochyb o tom, že Navrhovatel se mohl dovolat relativní neplatnosti Pojistných smluv již ode dne jejich uzavření a právo mohl účinně uplatnit ve lhůtě 3 let od tohoto dne.

Co se týče Pojistné smlouvy I, tu Navrhovatel a InSTITUTE uzavřeli dne 11. 9. 2005 a Navrhovatel se tedy mohl dovolat její relativní neplatnosti až do dne 11. 9. 2008. Navrhovatel se ale neplatnosti této smlouvy dovolal až dne 28. 7. 2014, a protože InSTITUTE vznesla námitku promlčení, InSTITUTE se nemohla z tohoto titulu na úkor Navrhovatele ani bezdůvodně obohatit. Z tohoto důvodu jsou bez významu i námitky Navrhovatele stran toho, k jakému dni vůbec mohlo dojít k bezdůvodnému obohacení z důvodu relativní neplatnosti Pojistné smlouvy I.

Finanční arbitr připomíná, že je potřeba rozlišovat mezi důvody neplatnosti, které musí účastník řízení namítat (např. omyl), a důvody neplatnosti, ke kterým musí finanční arbitr přihlížet z úřední povinnosti (např. neurčitost, rozpor se zákonem, nedostatek formy, rozpor s dobrými mravy atd.), tj. zejména ke zjevným vadám.

Na absolutně neplatnou smlouvu se hledí jako by nebyla uzavřena, resp. „působí ze zákona (*ex lege*) a od počátku (*ex tunc*), takže subjektivní občanská práva a občanskoprávní povinnosti z takového právního úkonu vůbec nevzniknou, přičemž není rozhodné, zda účastníci smlouvy o důvodu její neplatnosti věděli“ (srov. například již v Nálezu citované rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 30 Cdo 4635/2007).

I v případě absolutní neplatnosti však platí závěry ze str. 7 napadeného Nálezu o hospodárnosti řízení, tj. že finanční arbitr se musí přednostně zabývat tím, zda by mohl vzhledem k InSTITUTE vznesené námitce promlčení z případně dovozené absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy I přiznat nějaké plnění (zde bezdůvodné obohacení), a nikoli nárokem samým, jak vyslovil i Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 33 Odo 896/2006.

Finanční arbitr znovu odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 33 Odo 702/2002 ohledně promlčecích dob v § 107 občanského zákoníku, tedy dvouleté subjektivní (odst. 1) a tříleté, popř. desetiletou objektivní (odst. 2) s tím, že „[v]zájemný vztah

těchto dvou promlčecích dob je takový, že skončí-li běh jedné z nich, právo se promlčí, a to i vzdor tomu, že oprávněnému ještě běží i druhá promlčecí doba. Pokud marně uplynula aspoň jedna z uvedených dob a je vznesena námitka promlčení, nelze právo přiznat“.

Finanční arbitr odkazuje na odůvodnění Nálezu, že Navrhovatel uhradil poslední pojistné na Pojistnou smlouvu I dne 2. 5. 2008, tj. objektivní promlčecí doba k vydání bezdůvodného obohacení z její případné absolutní neplatnosti by uplynula již 2. 5. 2011, tedy více jak 3 roky před podáním návrhu na zahájení řízení u finančního arbitra.

Ačkoli by se pak finanční arbitr tedy nemusel během subjektivní promlčecí doby vůbec zabývat, již v Nálezu vysvětlil, že i kdyby připustil úmysl Instituce se bezdůvodně na úkor Navrhovatele obohatit, a že objektivní promlčecí doba by zde měla být desetiletá (což však v řízení nevyšlo najevo), Navrhovateli marně uplynula i subjektivní promlčecí doba.

Přitom, jak finanční arbitr odůvodnil už v Nálezu, pro běh subjektivní promlčecí doby není nezbytné, aby měl Navrhovatel přesnou představu o právní kvalifikaci utrpěné újmy (včetně identifikace protiprávního jednání, které ji mělo způsobit) nebo o přesné výši způsobené újmy, nýbrž postačí vědomí o tom, že mu byla majetková újma způsobena a kdo by za ní měl odpovídat. Finanční arbitr tento závěr učinil s odkazem na ustálenou rozhodovací praxi obecných soudů. Navrhovatel v řízení nedoložil, že by závěry obecných soudů k běhu promlčecích dob srov. například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009, které finanční arbitr zmiňoval již v napadeném Nálezu) svědčily o nesprávnosti jejich použití.

Finanční arbitr musí odmítnout námitku Navrhovatele, že dopis Instituce s vyčíslením odbytného ze dne 23. 7. 2010 se týkal Pojistné smlouvy II, když z podkladů předložených Institucí vyplývá, že Instituce k žádosti právního zástupce Navrhovatele ze dne 15. 7. 2010 z důvodu absence udělení plné moci k zastupování písemně informovala o výši odbytného ke dni 23. 7. 2010 přímo Navrhovatele, a to ve vztahu k Pojistné smlouvě I.

Rovněž námitka Navrhovatele, že finanční arbitr počátek běhu subjektivní promlčecí doby pouze presumoval, nikoli prokázal konkrétní datum daného měsíce (červenec 2010), není způsobila nic změnit na závěru finančního arbitra o marném uplynutí této doby. Ačkoli finanční arbitr neověřil konkrétní den, ve kterém Navrhovatel obdržel vyčíslení odbytného Pojistné smlouvy I ze dne 23. 7. 2010, neboť právě nejpozději v den doručení Navrhovatel skutečně musel pocítit újmu (ačkoli byl již od roku 2005 ze strany Instituce pravidelně informován výpisy o stavu podílového účtu Pojistné smlouvy I), učinil tento závěr s odkazem na ustálenou rozhodovací praxi obecných soudů a vycházel z data pro Navrhovatele nejpříznivějšího, tj. z posledního dne daného měsíce (31. 7. 2010).

Finanční arbitr současně odkazuje, že Navrhovatel již ve stížnosti na postup Instituce při sjednávání Pojistných smluv ze dne 12. 12. 2012 adresované České národní bance argumentoval tím, že „[s]polečnost AXA (rozuměj Instituce, pozn. finančního arbitra), se mnou jednala pouze po dlouhodobém upomínání teprve dne 28. 3. 2011 za přítomnosti pana ■ (rozuměj Pojišťovací zprostředkovatel, pozn. finančního arbitra) a právního zástupce společnosti AXA. Pan ■ se vyjádřil v tom smyslu, že výše popsany způsob jednání s klienty byl v té době zcela běžný, přesto se však pokusí mě nějakým způsobem ztrátu vykompenzovat ...“.

Navrhovatel tak prokazatelně již dne 28. 3. 2011 věděl o potencionální újmě, nebo že se Instituce v důsledku neplatnosti Pojistné smlouvy I nebo jejích jednotlivých ustanovení na jeho úkor bezdůvodně obohatila.

Finanční arbitr odmítá veškeré námitky Navrhovatele stran Pojistné smlouvy I, a to včetně toho, že bližší informace o struktuře poplatků, rozporu Pojistné smlouvy I s jeho očekáváními a svých ztrátách se dozvěděl až 26. 5. 2014.

V případě Pojistné smlouvy II uzavřené dne 17. 1. 2007 vyšel finanční arbitr v Nálezu ze zjištění, že žádostí právního zástupce adresované Instituci ji chtěl Navrhovatel dne 20. 11. 2009 zrušit a z důvodu její neplatnosti vrátit zaplacené pojistné, a že již v tento okamžik měl povědomí o skutkových okolnostech zakládajících její neplatnost a učinil takový krok, aby jí dále nemusel být vázán. Finanční arbitr proto v Nálezu musel uzavřít, že relativní neplatnosti Pojistné smlouvy II se Navrhovatel dovolal včas, když na tomto závěru nemá důvod nic měnit ani v námitkovém řízení.

I v tomto případě však finanční arbitr přednostně posoudil námitkou promlčení, kterou vznesla Instituce, a odkazuje na str. 13 Nálezu, že subjektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení začala Navrhovateli plynout nejpozději právě ode dne 20. 11. 2009 a skončila proto nejpozději dne 21. 11. 2011. Ani na těchto závěrech nemá finanční arbitr důvod v námitkovém řízení něco měnit.

Lichá je v této souvislosti i námitka Navrhovatele, že finanční arbitr by měl považovat za okamžik rozhodný pro počátek běhu subjektivní promlčecí doby pro vydání bezdůvodného obohacení z relativní neplatnosti Pojistné smlouvy II až stížnost ze dne 28. 7. 2014 adresovanou a doručenou Instituci prostřednictvím právního zástupce Navrhovatele. Tato stížnost totiž byla Instituci doručena až po uplynutí promlčecí doby k dovolání se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy II (ta skončila vzhledem k hmotněprávní povaze tohoto úkonu dne 18. 1. 2010) a Instituce by se tak z tohoto titulu nemohla na úkor Navrhovatele bezdůvodně obohatit. Finanční arbitr by v takovém případě musel námitku Instituce ohledně promlčení práva dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy II přijmout jako důvodnou.

Stejně tak pokud by finanční arbitr uvažoval i o absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy II, je třeba připomenout, že Instituce obdržela v případě Pojistné smlouvy II poslední platbu běžného pojistného, která by mohla představovat její bezdůvodné obohacení, dne 29. 4. 2008, a že objektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení je tříletá. Protože tak Navrhovatel doručil finančnímu arbitrovi návrh na zahájení řízení až dne 29. 10. 2014, tedy v okamžiku, kdy již marně uplynula rovněž objektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení ve vztahu ke všem zaplaceným platbám pojistného na Pojistnou smlouvu II, nemohl by finanční arbitr přiznat Navrhovateli žádné plnění ani z tohoto důvodu.

Finanční arbitr odmítá i námitky Navrhovatele stran Pojistné smlouvy II a odmítá, že by v průběhu řízení o Nálezu nezjistil spolehlivě skutkový stav věci a věc nesprávně posoudil, že by porušil právo Navrhovatele vlastnit majetek podle Listiny základních práv a svobod, že byl Nález nepřezkoumatelný nebo snad, že by zhoršil postavení Navrhovatele.

Jakékoli bezdůvodné obohacení z případné relativní či absolutní neplatnosti Pojistných smluv by bylo ke dni podání návrhu na zahájení řízení promlčeno a Navrhovatel proto nemůže být se svými námitkami úspěšný.

Protože je finanční arbitr povinen zabývat se přednostně otázkou promlčení, a protože určení neplatnosti Pojistných smluv samo o sobě, tedy aniž by bylo možné z něj dovodit a přiznat právo na plnění, je možné pouze tehdy, pokud na tomto určení prokáže účastník soudního řízení, resp. v posuzovaném případě Navrhovatel v řízení před finančním arbitrem, právní zájem (srov. § 142 odst. 1 správního řádu, příp. analogicky § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů), věcně se otázkou neplatnosti Pojistných smluv nezabýval.

Pokud finanční arbitr rozhodl o absolutní neplatnosti Pojistných smluv, zanikl by nárok Navrhovatele na odkupné z nich. Protože právo Navrhovatele na jakékoli plnění z důvodu neplatnosti Pojistných smluv by bylo promlčeno, jak finanční arbitr náležitě odůvodnil v Nálezu i v tomto rozhodnutí o námitkách, je v konečném důsledku zřejmé, že při výplatě odkupného by Navrhovatel dostal vyšší částku, než jakou by mu finanční arbitr přiznal v případě rozhodnutí ve věci (právě tímto by tak finanční arbitr skutečně zhoršil postavení Navrhovatele).

5. K výroku rozhodnutí o námitkách

Právo na jakékoli plnění (vrácení pojistného, které Navrhovatel uhradil na obě Pojistné smlouvy, a které by mohlo mít povahu bezdůvodného obohacení z tvrzených důvodů absolutní či relativní neplatnosti Pojistných smluv), se vzhledem k námitce promlčení vznesené Institucí promlčelo již před zahájením řízení před finančním arbitrem dne 29. 10. 2014.

Finanční arbitr postupoval podle ustálené rozhodovací praxe obecných soudů, když se nezabýval samotným meritem věci poté, co shledal námitku Instituce o promlčení práva Navrhovatele k dovolání se relativní neplatnosti a na vydání bezdůvodného obohacení z Pojistných smluv jako důvodnou. Ostatně, Navrhovatel v námitkách nerozporoval, že promlčené právo nelze přiznat ani jej úspěšně vymoci.

Finanční arbitr neshledal, že by ve věci rozhodl věcně nesprávně, ani že by Nález a řízení, které mu předcházelo, bylo v rozporu s právními předpisy.

Na základě všech výše uvedených skutečností proto rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í :

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 občanského soudního řádu rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

V Praze dne 12. 12. 2017

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr